

Joanna Cygler,

Dyrektor Departamentu Badań PAIZ

Program działań proinwestycyjnych dla sektora ICT w Polsce – wnioski z raportu

Rozwój nowych technologii, Internetu i technik informatycznych doprowadził w ciągu ostatnich 10 lat do ogromnych zmian w funkcjonowaniu gospodarek narodowych. W najbardziej rozwiniętych społeczeństwach obserwuje się obecnie tendencje do przechodzenia od gospodarki opartej na pracy ludzkiej i kapitale do gospodarki opartej na wiedzy. Znaczenie silnego, dynamicznie rozwijającego się sektora ICT oraz przedsiębiorstw opierających swoją działalność na zaawansowanych technologiach odgrywa coraz większą rolę we współczesnej gospodarce. Decydują one bowiem o zdolności do globalnej konkurencyjności każdej gospodarki narodowej.

Według definicji PAIZ sektor ICT to działania zajmujące się produkcją urządzeń komunikacyjnych i informatycznych oraz usługi im towarzyszące. PAIZ wyodrębnił siedem podstawowych branż tworzących w mniejszym lub większym stopniu powiązanych z ICT. W grupie produkcji urządzeń komunikacyjnych znalazły się:

- sprzęt komputerowy (serwery, PC, drukarki, stacje robocze);
- sprzęt komunikacyjny (aparaty telefoniczne dla telefonii stacjonarnej i komórkowej);
- sprzęt sieciowy i sprzęt do przesyłania danych (sieci LAN, sprzęt do transmisji, infrastruktura dla telefonii komórkowej);
- sprzęt biurowy (kopiarki).

W grupie usług znalazły się:

- oprogramowanie (systemowe i aplikacyjne);
- usługi telekomunikacyjne (telefoniczne, dzierżawa łączy i transmisji danych, telewizja kablowa);
- usługi IT (konsultacyjne, wdrożeniowe i serwisowe).

Według European Information Technology Obserwatory w 2002 r. prawie 30% światowej produkcji sprzętu i usług ICT było ulokowane w Europie (łącznie z Europą Środkową i Wschodnią). Jednakże rynek ten nie jest jeszcze ostatecznie podzielony między kraje Triady i istnieje szansa na zwiększenie udziału regionu krajów kandydujących do Unii Europejskiej

na czele z Polską. Jednakże o swoje miejsce w tym sektorze należy walczyć, a konkurencja jest zacięta i wymaga stałej aktywności strategicznej poszczególnych krajów. Dlatego też istnieje silna potrzeba stworzenia kompleksowej strategii konkurencji Polski w sektorze ICT ze szczególnym uwzględnieniem polityki proinwestycyjnej. Jedną z podstaw tworzenia polityki proinwestycyjnej jest niewątpliwie raport PAIZ, który nakreśla kierunki działań kraju w tym zakresie, a wnioski zawarte w dokumencie mogą być wykorzystane natychmiast.

Raport PAIZ „Program działań proinwestycyjnych w sektorze ICT w Polsce” proponuje konkretne działania o charakterze operacyjnym, których jak najszybsza implementacja powinna pomóc Polsce stać się w niedalekiej przyszłości regionalnym centrum produkcji zaawansowanych technologicznie dóbr i usług. Autorzy Programu położyli szczególny nacisk na aktywny udział inwestorów zagranicznych w procesie rozwoju sektora ICT¹.

O wskazaniu sektora ICT jako strategicznego dla polskiej gospodarki zdecydowało kilka grup czynników, wśród których do najważniejszych należą:

- 1 Wpływ sektora ICT na rozwój gospodarczy poszczególnych krajów oraz całej gospodarki światowej.** Dobrym tego przykładem jest Irlandia, która dzięki polityce proinwestycyjnej w sektorach ICT i pokrewnych w ciągu ostatnich 10 lat zanotowała 75% wzrost gospodarczy, a bezrobocie spadło z 16% pod koniec lat osiemdziesiątych do 5% obecnie. Niektóre rozwiązania irlandzkie można z powodzeniem implementować również w Polsce.
- 2. Sektor ICT jest sektorem o znacznych możliwościach wzrostu, generowania nowych miejsc pracy, stymulowania innowacyjności.** Sektor ICT należy do jednej z najszybciej rozwijających się dziedzin gospodarki na świecie. Do charakterystycznych cech tego sektora należy zaliczyć wysoki stopień innowacyjności technologicznej, tworzenie dużej wartości dodanej oraz wysoką konkurencyjność (tzw. hiperkonkurencja).
- 3. Istotną zaletą sektora ICT są silne powiązania z sektorami pokrewnymi, dzięki czemu inwestycje w sektorze podstawowym przynoszą znaczne korzyści wynikające z efektu synergii oraz dyfuzji.** Rozwój sektora ICT jest bardzo silnie skorelowany z rozwojem innych sektorów gospodarki, cechuje go także podatność na procesy i zjawiska globalizacji – w wymiarze ekonomicznym, politycznym i społecznym.

¹ Autorzy Raportu: Joanna Cygler (kierownik zespołu), Adrian Grycuk, Katarzyna Krause, Agnieszka Łukasiewicz, Piotr Madziar, Michał Mierzejewski, Robert Seges

4. Polska ma wszelkie możliwości pozostania liczącym się producentem produktów i usług opartych na zaawansowanych technologiach. Świadczą o tym nasze przewagi komparatywne i konkurencyjne, które zapewniają osiągnięcie korzyści skali i zasięgu. Ponadto sprzyjają Polsce warunki geopolityczne, a spodziewana przystąpienie do UE będzie oznaczało większą stabilność polityczną i ekonomiczną oraz ułatwiony dostęp do rynków unijnych. Stąd korporacje transnarodowe chętniej będą lokowały elementy swoich łańcuchów w regionach, które oferują dogodniejsze warunki rozwoju działalności gospodarczej.

Ze względu na niewątpliwie kluczowe znaczenie sektora ICT dla każdej z gospodarek początkiem dyskusji w każdym kraju zainteresowanym rozwojem, bez względu na wybór sektora strategicznego, zawsze będzie sektor ICT. Stąd wydaje się zasadne przedstawienie rozwiązań zmierzających do wzrostu ilości i wartości inwestycji (głównie zagranicznych) w analizowanym sektorze. Po wstępnej analizie nakładów w sektorze ICT w Europie Środkowej i Wschodniej zauważalne są dość duże dysproporcje. Nakłady na ICT w Polsce są dwukrotnie niższe w porównaniu z naszymi największymi konkurentami w regionie. Według obliczeń Banku Światowego w 2002 r. nakłady na ICT w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w Polsce – 271 USD, w Słowacji – 325 USD, na Węgrzech – 465, w Czechach – 483 USD. W tym samym okresie średnie nakłady w Unii Europejskiej wyniosły 1730 USD na 1 mieszkańca. Dlatego też konieczne zintensyfikowanie działań aktywizujących inwestycje zagraniczne w sektorze, poprawiających konkurencyjność gospodarki polskiej m.in. poprzez wzmacnianie dotychczasowych i generowanie nowych przewag konkurencyjnych kraju.

Za główne cele raportu przyjęto:

1. Likwidacja istniejących barier administracyjnych, zapewnienie teleinformatyce warunków szybkiego wzrostu oraz wykorzystanie potencjału sektora.
2. Wzrost inwestycji firm zagranicznych stosujących zaawansowane technologie.
3. Zdobywanie przez Polskę silnej pozycji konkurencyjnej w Europie Środkowej i Wschodniej.
4. Zaproponowanie konkretnych rozwiązań o charakterze operacyjnym.

Analiza sektora ICT wykazała istnienie wielu barier rozwoju, wśród których do najważniejszych należy zaliczyć: słabo rozwiniętą infrastrukturę informatyczną, wysokie ceny usług telekomunikacyjnych i ograniczona konkurencja w tej branży, osłabienie koniunktury gospodarczej w Polsce i na świecie, brak ścisłej współpracy między środowiskiem naukowym a przemysłowym, czy brak koordynacji działań i strategii rządu wobec sektora ICT.

Program opracowany przez PAIZ ma na celu ograniczenie powyższych barier oraz

stworzenie dogodniejszych warunków inwestycyjnych i rozwojowych w sektorze ICT. Proponowane przez PAIZ kierunki działań to przede wszystkim:

1. Kompleksowy program nakierowany na poprawę klimatu inwestycyjnego w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki sektora ICT).
2. Intensywny marketing inwestycyjny skierowany do inwestorów zagranicznych z sektora zaawansowanych technologii mogących podjąć działalność w Polsce.

Osiągnięcie celów określonych w raporcie PAIZ wymaga następujących działań głównie w obszarach: prawnym, szkolnictwie wyższym i promocji inwestycyjnej. Autorzy zaproponowali konkretne rozwiązania, które należy szczególnie podkreślić:

1. Poprawa uwarunkowań prawnych, administracyjnych i organizacyjnych:
 - szybkie uzupełnienie aktów prawnych, których brak blokuje rozwój teleinformatyki w Polsce (zmiany w ustawie z 21 lipca 2000 r. Prawo Telekomunikacyjne);
 - eliminacja barier regulacyjnych w sektorze, zwiększenie warunków wolnej konkurencji w sektorach usługowych ICT (np. zmiany stawek celnych na import komponentów dla sektora ICT);
 - wprowadzenie rozwiązań sprzyjających komercjalizacji nowych rozwiązań i technologii (np. możliwość pełnego odliczania kosztów poniesionych na B+R na każdym etapie prowadzonych prac, pod warunkiem wprowadzenia produktu do produkcji i uzyskania określonego pułapu przychodów ze sprzedaży);
 - uproszczenie zasad oraz warunków rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej (np. zmiany w prawie budowlanym, budowa infrastruktury technicznej, skrócenie terminów wydawania decyzji administracyjnych, zmiany w kodeksie pracy);
 - wskazanie jednostki koordynującej realizację programu.
2. Zmiany w szkolnictwie wyższym i sposobie finansowania badań naukowych w Polsce:
 - tworzenie warunków sprzyjających wykształceniu kadry przygotowanej merytorycznie, z umiejętnościami menedżerskimi (o czym bardzo często wspominają inwestorzy zagraniczni);
 - współpraca ośrodków akademickich z inwestorami zagranicznymi w zakresie prowadzenia wspólnych prac badawczych oraz kształcenia;
 - tworzenie nowych kierunków studiów, na które zgłaszają zapotrzebowania firmy z sektorów zaawansowanych technologii.
3. Przyciąganie inwestycji zagranicznych i promocja eksportu:
 - wspieranie inwestycji w sektorze ICT;
 - budowa infrastruktury dla inwestorów (w tym czas budowy oraz rozstrzygnięcie, kto

ma być płatnikiem budowy, kto ma partycypować w budowie infrastruktury);

- zmiana strategii promocji polskiego eksportu;
- większe środki z budżetu państwa na marketing inwestycyjny Polski;
- wykorzystanie środków związanych z akcesją do UE.

Ponadto wskazano na istotną rolę PAIZ jako jednego z podmiotów realizujących strategię rządową wobec sektora ICT. Podkreślono, iż doświadczenia Agencji związane z pozyskiwaniem i obsługą inwestorów zagranicznych wskazują na dużą wrażliwość decyzji inwestycyjnych korporacji transnarodowych na warunki rozwoju jakie oferuje kraj, szczególnie w wymiarze finansowym. Stąd wydaje się zasadne utworzenie kompleksowej strategii rządu mającej na celu rozwój sektora ICT i jemu pokrewnych jako czynnik pobudzający rozwój gospodarczy zarówno w krótkim, jak i długim okresie czasu.